

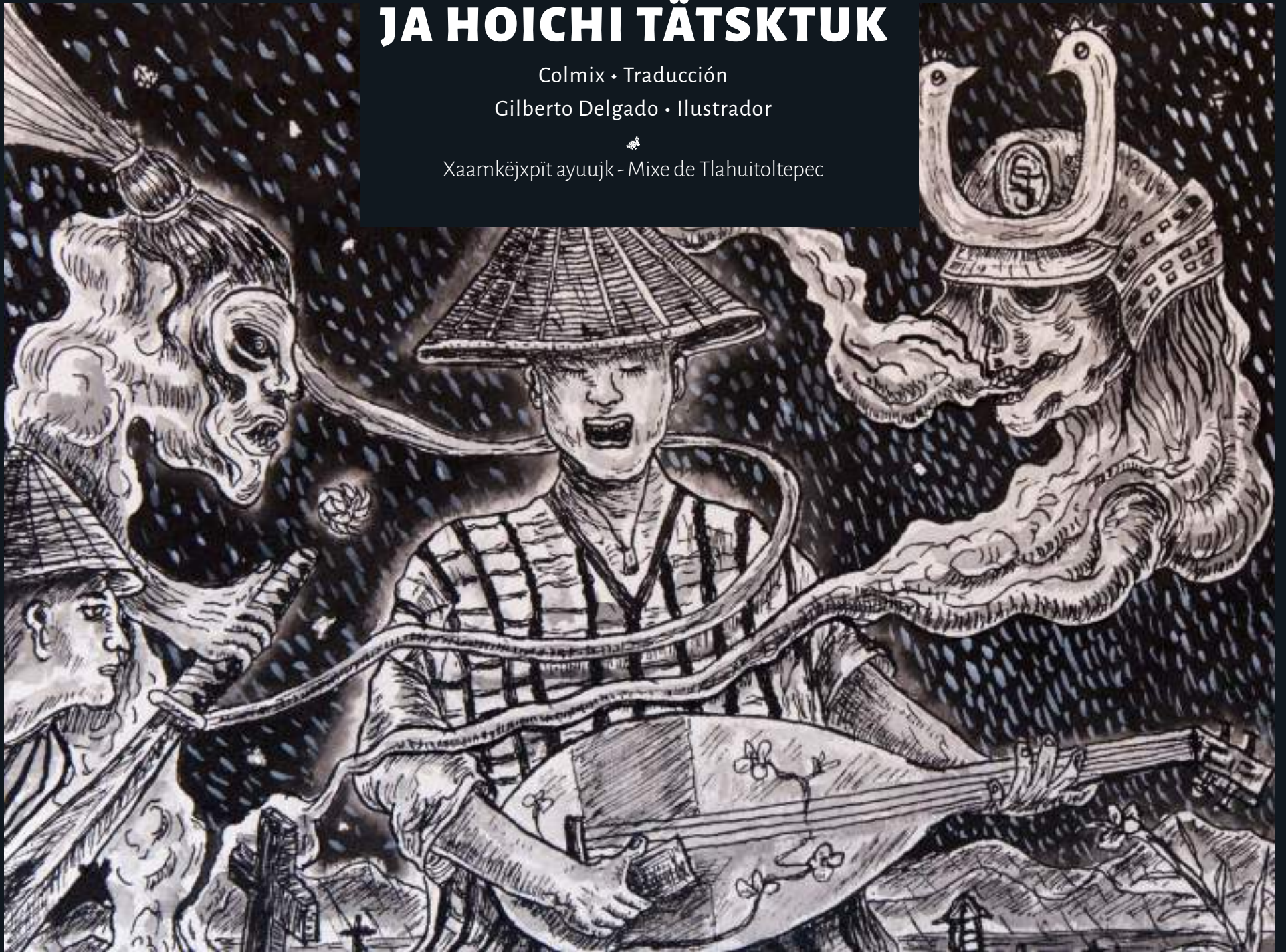
JA HOICHI TÄTSKTUK

Colmix • Traducción

Gilberto Delgado • Ilustrador

Xaamkëjxpit ayuujk - Mixe de Tlahuitoltepec

Material de lectura elaborado en la Biblioteca
de Investigación Juan de Córdova

◆
BibliotecaJuanDeCordova.mx
Facebook.com/BibliotecadeInvestigacionJuandeCordova

◆
**Dirección de la Biblioteca de Investigación
Juan de Córdova** | Dr. Sebastián van Doesburg & Dr. Michael Swanton

Coordinación y edición | Rasheny Lazcano Leyva

Traducción | Colmix
Mixe de Tlahuitaltepec: Xaamkëjxpit ayuujk

Traducción:
Luis Balbuena Gómez
Julio César Gallardo Vásquez

Diseño editorial | Astrid Stopen

Ilustraciones | Gilberto Delgado

Digitalización | Demián Ortiz Maciel

Licencia Creative Commons

Ja Hoichi Tãtsktuk está bajo una licencia

[Creative Commons Reconocimiento-NoComercial-CompartirIgual 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

Licencia Internacional

◆
**JA HOICHI
TÄTSKTUK**
◆

Imagínate ser el mejor cantante de relatos de guerra, imagina que cierta noche de neblina cerrada un extraño te ofrezca fama y fortuna a cambio de un poco de tu tiempo. Pues esa es la historia de Hoichi el Desorejado.

¿Aceptará Hoichi el trato a pesar de no saber las consecuencias?

¡¡Acompaña a Hoichi en esta aventura que te dejará con la boca abierta!!

El libro que tienes en tus manos es el resultado del segundo taller de traducción literaria en lenguas indígenas de la Biblioteca de Investigación Juan de Córdova de la Fundación Alfredo Harp Helú Oaxaca. El objetivo de este taller es atender la necesidad de crear contenidos atractivos para nuevos lectores en lenguas indígenas así como fomentar la profesionalización de traductores a estas lenguas. Si tienes preguntas sobre el curso no dudes en ponerte en contacto con nosotros a través de bibliotecajuandecordova.mx en donde encontrarás materiales e información al respecto.

◆
JA HOICHI
TÄTSKTUK

CUENTO CLÁSICO JAPONÉS

COLMIX
TRADUCCIÓN

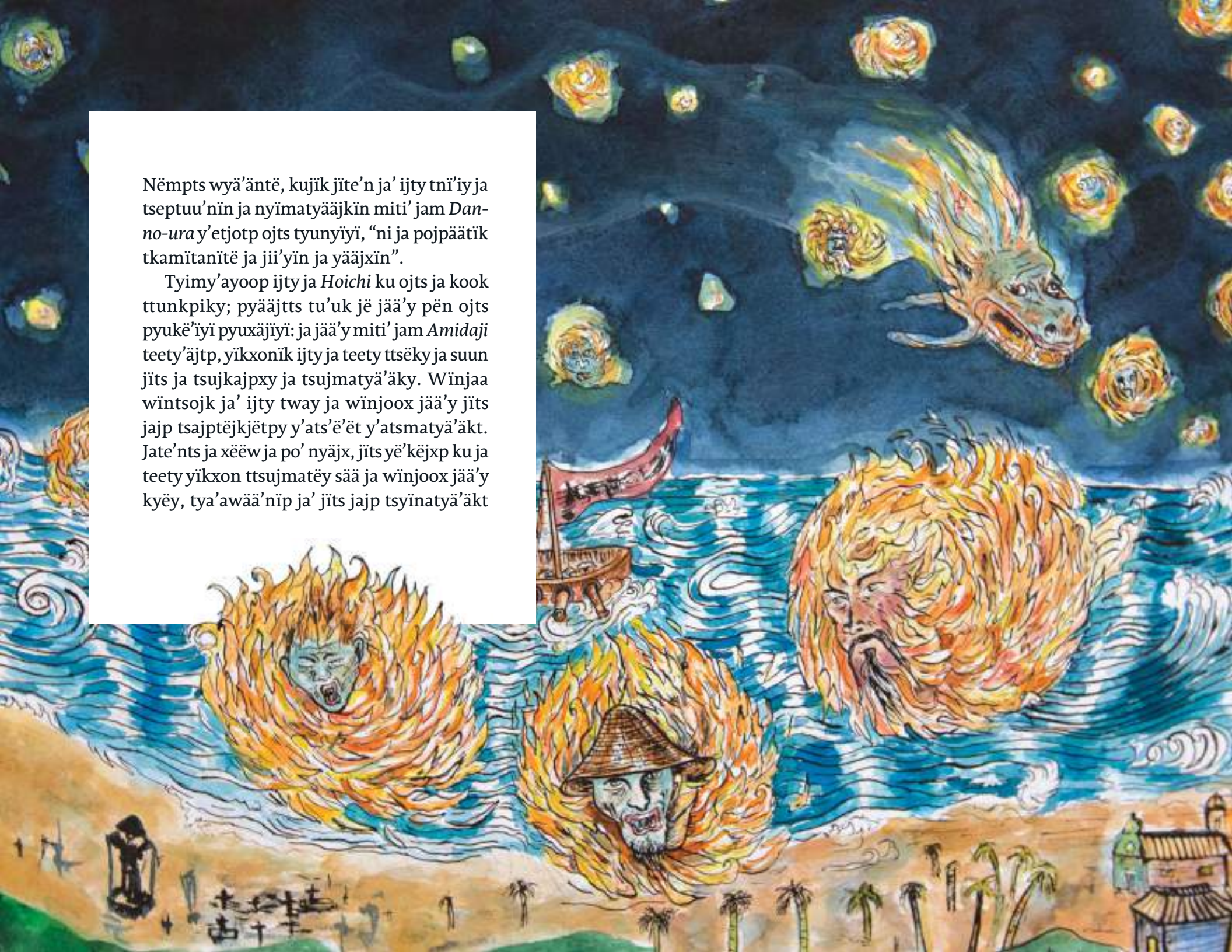
Jamik jite'n jekyip jyaty kyupety tu'uk ja mäj tsep, wixtujuk makë'pxy jumëjt ixaa tää nyäxnä, mää ja *Shimonoséki* kyats'ääw jam *Dan-no-ura* y'etjotp. Jamik ojts jeky tsyeptuntë ja *Heikés* jää'y, miti' nayite'n yiktejtëp *Taira* jää'y, meät ja *Jenjís* jää'y, miti' nayite'n yiktejtëp *Minamoto* jää'y. Jamts jite'n ojts ja *Heikés* jää'y nituki'iyi y'ooktë tyikëytë, meät ja y'uu'nk meät ja y'unä'äjk, meät ja tyë'ëxyëjktë, jits nayite'n meät ja wyintsën, miti' ijty yikxëëmëëpy *Antoku Tenno*. Jaayipts jite'n ximä nayi ja'pë mejy ja'pë mejy'ääjy jyä't'ettë ja oo'kpë tikëëpyë jä y'anmijää'win, jate'n wixtujuk makë'ptxy jumëjt jyä't'ettë. . . Kuts ja nääxwii'nyit xatsykoots wyinpity, may'ampyxä jite'n ja mutsk jään aka'ax kyakwitettë mejypa'am; pujtkaktëp mejy nyikijxy kakeey jä joox jäj miti' ja äjkmäkpë xyëëmëëtyëp "jään miku". Kuts ja poj nyääjxtëki, jate'n yyikmatëy kakeeyim jä jää'y jyi'iy yä'äxy jits nayite'n yyikmatëy ku mäj kyäjpxtë y'ääwä'kxtë jam mejyjotp ejxim jeexy jam jä jää'y mäj tyiyimytseptuntënim.

Ka'ik jite'n ijty yë *Heikés* jä y'anmijää'win jyotkukitë ejxim jite'n yäm: nyi'awitejttëp ijty ja nëewinkanapë ku jam koots nyäxtë mää ja tsep ojts tyunyiyi, jits tyiknëjë'ëttë ja jää'y miti' jajp näjxtëp, myäjtstëp ja jää'y jits jajp mejypatki'py tyikjiptä'äktë jits jate'n tyik'ooktë. Pats tu'uk ja *budista* tsajptëjk jits tu'uk jä kamisänti ojts yyikkëjy jam *Amidaji* käjpkëjxp, jits jate'n ja oo'kpë ja y'anmijää'win pyoo'kxnitët. Nayite'n ojts jam tyikpitë'ëktë tu'uk ja ejxpajt, mää ja wintsën oo'kpë ja xyëew tkijxäätëe meät ja pyukë'ipë pyuxäjäipë jä jya'. Jajpts jite'n ja käjpxtääjkin ijty yyiktun'ity, jate'n säm ja *budista* jää'y ja myupëjkin tmëet'ättë, jitsxi jite'n jate'n ja tseptunpë ja y'anmijää'win pyoo'kxnitët. Kuts ojts tkoj'apäätitë ja tsajptëjk meät ja oo'kpë *Heikés* ja y'ejxpajt, ojts ja oo'kpë ja tyunk ja pyëjkk myonnitë, ka' jate'n y'uk'atëtsnitë säyim ijtyy'atë'ëtstë. Yë' kutam juujnjaty t'atsyikwinkaxë'ëktë ja tyunk ja pyëjkk, jits jate'n ja jää'y tkajää'tyikë'ëtyët ku ja y'anmijää'win ka'nim ja poo'kxin ja jotkujk'äjtin tuktënyi tää tyimypäättë.

Jam *Akamagaséki* y'etjotp ojts jyujky'aty, kawinääk makë'pxy jumëjt ixaa tää nyäxnä, tu'uk jä winjoox jää'y miti' xyëew'ajtpy *Hoichi*. Ja'ik jite'n ja' ijty tyimyyikta'ejkajpp ku nuko jäjtni ja tsujmatyä'äky tyiktuu'yë'ëyy jits ku ja suun tyiknëky meät ja kow miti' *biwa* yikxëëtejp; jate'n yyiknimatyä'äky kujik ja' unä'äjknim wyin'aty ku tyikyujy ja kook jits tää ja yyik'ijxpëjkkpë yuu'nk twinäxnä. Yik'ejkajpp ja' ëy omää ja'këjxp ku ja'pë kow yikxon tjaty tyiktu'nt ku tnikajpxy tnimatyä'äky ja *Heikés* jits ja *Jenjís* ja jyujky'äjtin.

Nēmpts wyä'äntë, kujik jite'n ja' ijty tni'iy ja tseptuu'nin ja nyimatyääjkin miti' jam *Danno-ura* y'etjotp ojts tyunyiyi, "ni ja pojpaätik tkamitanitë ja jii'yin ja yääjxin".

Tyimy'ayoop ijty ja *Hoichi* ku ojts ja kook ttunkpiky; pyääjtts tu'uk jë jää'y pën ojts pyukë'iyi pyuxäjiyi: ja jää'y miti' jam *Amidaji* teety'äjtp, yikxonik ijty ja teety ttsëky ja suun jits ja tsujkajpxy ja tsujmatyä'äky. Wijnjaa wintsojk ja' ijty tway ja winjoox jää'y jits jajp tsajptëjkjëtpy y'ats'ë'ët y'atsmatyä'äkt. Jate'nts ja xëew ja po' nyäyx, jits yë'këjxp ku ja teetyyikxon ttsujmatëy sää ja winjoox jää'y kyëy, tya'awää'nip ja' jits jajp tsyinatyä'äkt

Amidaji tsajptëjkjëtpy. Jotkujk ja *Hoichi* ja' ojts tkupiky ku tu'uk ja määttäajk ja teety ojts tyanipäätyiyi. Ja'yits jite'n ja' wyin'atyyiik'amitey ku jam wintsuuj t'ëepitsë'mt ja jujky'äjtin jits akujk jotkujk tyik'ett ja pujx käjp, jate'nts ja' t'ajutyuky ja kyaaky ja tyojkx jits ja myäättäajk.

Tu'uk kootsik jite'n ojts yite'n jyaty, ku ja än et än po' nyaxy, yikwäätsoo' ja teety jits y'atskäjpxtä'äkt jam jää'y tyëjkjotp mää wyin'aty jë oo'kpe tikëëpyë tu'uk. Ojts ja pyutëjkipe tmëëttsëeny jits natyu'uk ja *Hoichi* tyää'n jam tsajptëjkjotp. Mëjk ja pujkxyyikjäwi ja'pë koots, pats ja winjoox jää'y ja poj t'ijxä'äy jits tsyinääy jam myäättäajk'akë'm. Wä'äts jam yiknats'ejxi tu'uk jë mutsk kemy miti' nyi'awitijtpy ja *Amidaji* tsajptëjk. Jamts ojts kyu'xni jits t'awijxy kunim ja teety wyinpett; ëëtäkp kootäkp ja'. Ojts y'uktsuu'minyi jits nimää ja teety kyawinpity, kityimynäjxp ja pujkxy jits ja winjoox jää'y jam tjaak'awijxy.

Nayi jam ja' wyin'aty ku ojts tmatëy ku jë jää'y wyä'ktä'äky jits tëjkjixki'py'ampy wyinkëny. Myatëëpy ku jë jää'y ja kemy tni'awitity, ku tëjkwinpy nyaxy jits ku twintanay'ëyi ja *Hoichi*, jits nimää ja teety kyawinpitynim. Ojts ja ääw ayuujk tmatëy ku ja xyëew yyikkäjpxpääty, ja' ku jite'n mëjk jits tiy tiy kyajpxy, jate'n ejxim ja tseptunpë wintsën ja tyunpë tmikäjpxtë.

—*Hoichi!*...

Ojts ja winjoox jää'y tsyë'ëki, ka' jatyi'y'atsoo'. Myatoo' ku jatikoobjk mëjk awä'an'ampy yyikmikajpxy:

—iHoichi!...

—iJey! — atsoo' ja koopë, mipejpp ku tkanajäwi pën jite'n jate'n awä'an'ampy mikajpxiyip.

—iWinjoox jää'yts ejts... ka'ap ejts nnijäwi pën ejts xmikajpxp!...

—iKa' tii xtsë'ëkit! — niy'amäay kyajpxni ja jää'y miti' mikajpxiyip. —Ixäm ejts ntani tsajptëjkpa'ääjy ja' ku tää nyiktani'ane'emy ku ja äaw ayuujk nyikme'nt. Ejts ja nwintsën, mëj wintsën ja', tää myiny tää jyä'äty yää *Akamagaséki* meët namay ja tyunpë pyëjpkë. Y'uk'ejxwanpy ja nwintsën ja et ja nääx mäa ojts ja mëj tsep tyunyiyi ixam *Dan-no-ura* jits tää ixäm t'ayë'ëyy. Jekyip tjamatoonï kujik mejts xtajaty ja kook meët ja *biwa* jits ku tsujkonï xn'i'y sää ja tsep ojts tyunyiyi jyatyiyi, mmatoo'wää'niyipts ja' ixaa; pats ixaa x'a'ejxit ja mkow jits njää'mint jam mäa ja jyëen mäa ja tyëjk, yë' ku ja mëj xëew jam tää ttanipiktääjkinyi.

Kutsë'ëkits jite'n ijty ja'pë et ja'pë jumëjt ku ka' npamattoo'int ja tseptunpë wintsën jë y'ana'min. Ja'ts ojts tpawinmayy ja winjoox jää'y jits ja kyë'ëk ojts ttawä'äki, ja kyow tnixäji jits tmëettsoo'n ja jää'y, ka'pxy ja' jyatuu'wayiyi ja'y'i jantsy pojji'iky yyë'ëyy. Juun ja tuu'wääpë jë kyë', nikaxë'kp jatyi ku ja ta'o'ojk tpatsimy ja' ku wyinä'any ku yyë'ëyy; ja mëj wintsënxï jite'n ja' jë tyëjk jyäwi y'ejxy'ijtpy... Tutä'äky ja *Hoichi* ja tsyë'ëki nyäxxy, ojts tpawinmaatyëki ku ja' ne'eki pyutëkiyit, ja' ku tjää'myetsy ku ja tseptunpë wintsën nyëë'm kujik "mëj wintsën ja'", jits jate'n nuko tnatsjäwi ku ja'pë jää'y pën

jite'n ja' tyimymatoowää'niyip mëj käjp tniwintsën'aty. Ixaats ja tuu'wääpë ojts wyä'k'ëyi; nuko juunim ja koopë ojts tyany ku tnijäwi ku wyin'aty twintani tu'uk jë mëj tëjk'akäj, yë' ku tjää'myetsy ku ja'y'i tu'ukyï jë mëj akäj jate'n jam *Amidaji* käjpkëjxp.

—iKaimon!... nëë'm ja tseptunpë wintsën. Jits yyikmatëy ku yyikjipo'kxtu'uty ja akäj. Win'etts ojts nimajtsk tyëkitë, tyanäjtëp tu'uk jë kemy jits jatu'uk jë akäj twintanay'ëë'yikyojmitë.

Mëjk ja tuu'wääpë ojts kyajpxy:

—iMentë!... iTëets ejts ja *Hoichi* n'atsway!

Yikmatoo' ku ja jää'y namay pyujtmajstëe, ku kawinääk ja akäj yyik'akiityu'uty, ku ja tää'ëxyëjk pojji'ikyim kyäjpxtë myatyä'äktë...myatootääjk ja winjoox, jate'n sää kyäjpxtë, ku ja tää'ëxyëjk tyëjktuntë ëypë tëjkjotp, ja'y'i ka' ojts tnijäwi mäa jite'n ja' ojts yyikpaway. Waanï ojts jate'n nuko wyinmay ja' ku ojts yyikwääkojmi; kawinääk ja tsääj wä'kpajt ojts tkupyety jits ojts yyikneëjmi kujik ja kyë'ëk tyiktä'nt jits tjää'wiy'ii'ny ku tu'uk jë tää'ëxyëjk pyawitsyiyi kawinääkween mäa muum tsë'ëtsyim uk nojksim kyijxwä'äky jits nayite'n tjäwi twinäxy mäa muum ëypë jits majatypë ja tëjkween, jate'n tjäwi jajp jyäwi jyä'äty mäa tu'uk ja mëjktëjk. Kuts ojts jyä'äty jatyi tmatoo' ku jajp namay ja jää'y ojts nyaymukyiyitë, kuts ja wet wyinä'any jate'n tmatëy sää ja poj jë ujts'ääy tyikwinä'anyyukjotp. Nayite'n tmatëy may'ampy ja äaw ayuujk ku ja jää'y amää'yim kyäjpxtë myatyä'äktë jits tjää'kyuki ku tum wintsën jää'y ja'të.

Yyiknimää'y ja *Hoichi* kujik y'ixä'äkt mäa tu'uk jë kukëy ojts yyiktanipääty. Kuts ja kyow t'a'ejxikyëjx, tu'uk

jë të'ëxyëjk ojts myïkajpxyiyi, winmää'y ja winjoox jää'y ku ja' tnikupäjk'aty ja tëjktunpëtë; yite'n nyimää'yiyi:

—Ja *Heikés* mejts ja jyujky'äjtin mnimatyä'äkp, mëet yë mkow xyïktuu'yë'ëty ja matyä'äky...

Kawinääk'oojkts jite'n ja'pë yëny ääw ayuujk nimatyä'äky ttsëky, ja'këjxpts ja *Hoichi t'atsoo'* ja jää'y:

—Tyimyyënyts ja matyä'äky ku ka'pxy nnimatyä'äkt, ʒmiti'pë meets miku'uk mmatoowanpy ku meets ixää akujk jotkujk xniminy?

Atsoowinpejtp ja të'ëxyëjk:

—Ja *Dan-no-ura* mejts ja tseyptuu'nin m'ëëpitsë'mp, ja'ts jite'n tyimyyikwinmää'nymenp.

Yïkmatootëjkïp tsujkonï ja *Hoichi* ja y'ääw y'ayuujk ku tni'ëëtëki ja tseptuu'nin miti' ojts tyuu'yë'ëyy jam awä'än mejyjotp. Tuki'iyi ja kow ttuk'awännaxy: sää ja nëëj wyinä'äny ku mëet jë kipy yyïkyumy, sää ja nëëj twëpy ja nëëwinkanapë, sää ja takuu'm xyu'uxy ku pyojnaxy, sää ja jää'y y'ääwä'kxtë jïts pyujtwitettë, sää ja pujx y'atsä'pxmuky miti' naytakuu'miyitëp jïts naytakupojkiyitëp, jïts sää ja oo'kpë mëjk'ampy kyuwipepitë jajp mäa ja mejy mëj pyiti'iky jïts jate'nyï y'atikëënyitë...

Nuko ey omää tmatëy, ku y'ats'amë'ëty, ku ja jää'y tnikäjpxtë tñimatyä'äktë ku yikxon ttsujjäwite tiijatya ja' tyunpy:

—iËypë koopëxi jite'n yë'!

—iNijuunits yää käjpkijxy jate'n kyayik'ijxynim tu'uk jä ëypë koopë säm yë'! iNimää kyayikpäätt jä ëepë nayi jate'n sää yë *Hoichi!*...

Kuts ojts tmatëy ku ja jää'y yikxon ttsujmatowtë, ojts xyajwïnpity jits y'ëëtëjkikyojmi jawaani mëjk jits jawaani tsuj. Amonkëjxtëe ja jää'y jits jate'n tyïknikaxë'ëktë ja wyïntse'ëjkin. Kuts ojts myi'ix'oojk tñimatyä'äky sää y'ayoo'npättëe ja të'ëxyëjk mëet ja mutsk unä'äjk jits sää ojts y'ëëky ja *Nii-no-Ama* ku wyin'aty tpatseeny ja mutsk wïntsën, nukoxi jite'n ja jää'y ojts y'ääwä'kxtëkitë jits wenkim jyë'ëtë yyä'äxtë mëjk'ampy jits ja wïnjoox jää'y'y'uknaykumää'nyiyi ku ja jää'y wenk tyik'ayëy mëet ja myatyä'äky. Tää'nikyojp ku ja jää'y jyë'ëtë yyä'äxtë, ojts jite'n tutä'äky tuki'iyi y'amonkixy. Kuts nitii kya'ukyikmatooni, jaa ja *Hoichi* ojts tmatookojmi ku ja të'ëxyëjk myikajpxyiyi, miti' ja tëjktunpë nyïkupäjk'ajtpy:

—Tëets ëets wyin'aty njamatooni ku mejts tijy jantsy ey tsuj yë *biwa* xtakëy jits ka' pën nayite'n ja tsujmatyä'äky tyïktuu'yë'ëyy sää mejts, ka'ts ëets jite'n wyin'aty nnatsjäwi ku mejts jatine'n jantsy tsuj mtuny säm ixaa tëe xyïknikaxi'iky. Akujk jotkujk ëets ja nwïntsën tëe tyany jits nayi jate'n kajaa mmijuuwyä'änyiyi. Nayite'nts ja' ttsëky ku mejts mme'nt tutujk xëew japom japom, kunim ja nwïntsën

wyïnpett tyëjkjotp. Japom nayi jate'n mwïnpett säm yäm. Ja tunpë miti' yäm tëe m'atswayiyi, nayi ja' japom m'ats'ijxä'iyip... Nayite'nts mejts jatu'uk jä ayuujk ntukmatoowä'äny: wïne'npäät ëets yë nwïntsën yää *Akamagasëki* y'etwä'äny, ka' pën xtukmato'ot ku mejts yää m'atsminy. Tëets yë tni'ane'emy ku ka' pën tñijäwit ku yë yää y'ity... Ëyts mejts jite'n ixaa mwïnpejtnit tsajptëjkjotp...

Ku ja *Hoichi* ojts ja käjpxpoo'kxin tkëyäjkkixy ku yyïkmijuy, tu'uk jä unä'äjk jä kyë' ojts tyuu'wayiyi tëjk'aki'pypäät; jajpts ja tuu'wäapë ojts tmëettsoo'nojmï jits y'atsyikkexy tsajptëjkjëtpy. Ja'yi ojts nyaykäjpxpëe'kxyiyitë ku jyä'ttëe, jits ja tseptunpë wïntsën y'atikëe'y...

Jäjtäknip wyin'aty ku ja wïnjoox jää'y wyïnpejt; ka'ts jite'n ojts yyïknijäwi ku ja' kya'ity ja'pe koots, yë' ku ja teety tsuu'mnim ojts wyïnpity jits jate'n wyïnmää'y ku ja' jajp myääni. Ojts ja *Hoichi* xïnaxy waani pyëe'kxy. Ka'ts ja' tñimatyä'äky sää ojts y'atsjaty y'atskupety. Kuts y'uxikyojmi, nijä'tkojmïyip ja tseptunpë wïntsën. Nayi jate'n ojts akujk jotkujk tyuu'yë'ëyy ja kyajpxy myatyä'äky säm ojts jawyeen. Ojts jaa'et yyïknijäwi kutam ja' ka' pën. Jatyi ja' ojts yyïkpaway teety wyïntujpy ku jëpymëny jyä'äjt, jits ja teety yujykonï nyïmää'yiyi:

—Miku'uk'u'nk *Hoichi*: jantsy maapy täjpts eëts tää n'ity. Kutsë'ëkits ku mejts jate'n koots mwitett. ¿Jatijts xkanikajpxy ku m'atsyë'ëy'awitewä'äny?... Tääts eÿts jeexyi nni'ane'emy ku opën mjamyëët'ätiyit.

¿Mää mejts jate'n tää m'ity?...

Mëjkamëj ja koopë ja'yï y'atsoo':

—iMaa'kx mejts yujy miku'uk! Jajpxï eÿts jïte'n jë njotmay miti' n'atsyïkwïn'ëë'yïp. Ka'ts eÿts ja' ëy ntu'nt xinaxy...

Nuko ja teety ja'yï tmïwïn'ijxy ku ja *Hoichi* jate'n osääkasää y'atsëy. Ka'ts ja' jate'n t'ijxyi jïts nuko wyïnmay ku ja' myo'tni. Jate'n ja' wyïnmayy ku jotmäny ja winjoox jää'y ojts yyïkjatyuuxy uk ku ja oo'kpë yyïk'ejxmä'äjtniyi. Ka'ap ja teety tii t'ukyiktëeni, ja'yï ojts ja tyunpë twäätsëy jïts amee'tskyi ttani'ane'emy kujik t'ejxtët tko'otët tiijaty ja *Hoichi* tyunpy, jïts tpatsoontët pinë tsoo'nkojmïp koots'et.

Jate'nya'amts jyäjt, yïk'ejx ja koopë ku ojts tsyoo'nkojmi. Jatyits ja tunpë ja jyäj tyïktëpyëktë jïts tpatsoo'ntëe, mäats pi xatsykootsxi wyïn'aty jïts jyaaktuunimi, ni ka'nim ja' jyä'ättë mëj tuu' jïts tää wyïn'aty ja winjoox jää'y y'atikëenyi. Pojïnxï jïte'n ja' ojts yyë'ëkyëjy; kamupikyïmts ja' ku jïte'n ja' wyïnjooxi jïts ku nuko wenkim ja tuu' t'ijxy. Nuko ja teety ja tyunpë jyanäxtë jyatëkitë jïts tu'uk jatu'uk ja tëjkjoojt tja'ayë'ëtyë mäa ja *Hoichi* jyatynïjkxy; ka'ts ja' pën tniïjäwi mäa jïte'n ja' wyïtity.

Winpejtteä ja tunpë; ja mejy'ääjy tuu' ja' ojts tpëktë. Säayits atsu'ujkyi tmatootëe ku mëjk'ampy wyinä'äny tu'uk jë *biwa* jam *Amidaji* kyamisäntijotp. Xatsykoots jam wyin'aty jits ka' tii kyaxi'iky; jamts ja'yï otiikatii y'atstii'kxy säayim ejtp jyaty ku y'anaatu'uy. Poyji'iky ja' kyuputitë jam kamisänti. Nuko jyakuno'kwitettë jitsnim ojts t'ejxpäättë ja *Hoichi*. Yikxontam ja' wyin'aty nyitu'uy. Natyu'ukts ja' twintsëeni ja *Antoku Tenno* ja jyää'myajspaj; mëjk'ampy tkëy ja *biwa* jits nayite'n mëjk'ampy tni'iy ja *Dan-no-ura* ja tseyptuu'nin. Wyinki'ijy y'aki'ijy ja' nyi'awitityiyi tëe'kxpim ja oo'kpë jë y'aka'ax, niyjate'n ja' jooxim tyëe'kxtë säa ja seeri ku pye'etswäni, ja'yï ku ka' mäa nyatsjäji... Nijuunits jite'n jë oo'kpë jate'n kyanänkykaxi'ikyinim mëjk'ampy säa jam'et wyin'aty.

—¡*Hoichi!* ¡*Hoichi!*—y'ääwä'kxtëe ja teety ja tyunpë.
—¡*Hoichi!*

Ka'ts ja winjoox ja' jyäwi tmatoo'. Mëjkjäwi ja kyow tjaakyikwinä'äny jits niytsë'ëjkipim tni'iy ja tseptuu'nin...

—¡*Hoichi!* ¡*Hoichi!* ¡*Matä'äk!*

Awä'an'ampy ja' winjoox jää'y'y'atsoo':

—¡Ka' tpääty ku meets jate'n akujk awä'äts x'atsna'amt yäm ejts ixää yë ëypë jää'yxwinmatowtë!...

Kuts ja tunpë ja' ojts jate'n tmatootëe, ëy jite'n ja' jya'atsë'ëki, ja'yï ja' ojts tyaxektu'uttë. Tëe ja miku' ja'

tyatëkiyi. Pyutsinay'ëë'yitëp ja' jits jeky tmitää'nitë kunim iij ojts tpajitëttë jajp tsajptëjkjëtpy, jits jajp ja wyet xook twijankëjxtëë. Ojts ja' tyikkaytë tyik'uuktë jate'n sää ja teety tni'ana'ajm. Win'etnimts ojts ja teety mëjk'ampy tyiktëëwïnpity jatijts jite'n ja' jate'n twantuny.

Jeky ja *Hoichi* ojts tpawïnmayy pinë nyikäjpxp uk ka'; jitsnim ojts ne'ekï ka'pxy ttukmatoo' ku t'ijxy ku ja teety y'atsë'ëkiyi ku ja' jate'n twantuny.

Tyukmatookëjx ja' tiijaty ojts tyunyiyi kuyip ja tseptunpë wïntsën ojts myijawyeen jyä'äty.

Nimää'yïyipts ja teety:

¡*Hoichi*, mïku'uk *Hoichi*! ¡Kutsë'ëkïts mejts ïxaa! ¡Tiits jite'n tuu'niyip! ¡Jatijts mejts ja' xkanïkajpxy jatyi?... Ja'këjxp mejts tää m'ayoo'npääty ku jate'n ëy tsuj xjaty jë kook. ïxaa jite'n xnijäwït ku mejts ka' jë tëjk tää x'ayë'ëyy, jamts mejts tää mtsunaxy mäa ja *Heikés* oo'kpë pyoo'kxtë. Ku yë tunpë ojts mpäätyiyi, jamts mejts wyin'aty xwïntsëëni ja *Antoku Tenno* ja jyää'myajtpajt. Tuki'iyi miti' tää tyunyiyi, ja'yïts mejts ja' tää xnatsjäwï, ja oo'kpetts mejts ja'yï tää mwäätsëyiyi. Kuts mejts ja' tu'uk'oojk tää xpamatëy, tääts mejts mnaykëyäjknïyi. Kuts ja' xpamatookojmit, ku ïxaa jate'n tää xnïkajpxy, yik'anujkpäkpts yë mkë' yë mteky jits yë mne'kx tyïkpu'xkïtët. Ëy tyyimyasää'i myïk'ookiyipts mejts ja'... Ka'ts ëjts nmajatä'äky jits njamyëët'ätt yä'ätpë ux. Tääts ëjts nyïkwäätsëy jits jë jää'y n'atskunu'u'kxt; ja'yï mejts iyyïnet nputëkit ku yë mne'kx ntanïjaawyitett ja kunuu'kxypë ayuujk.

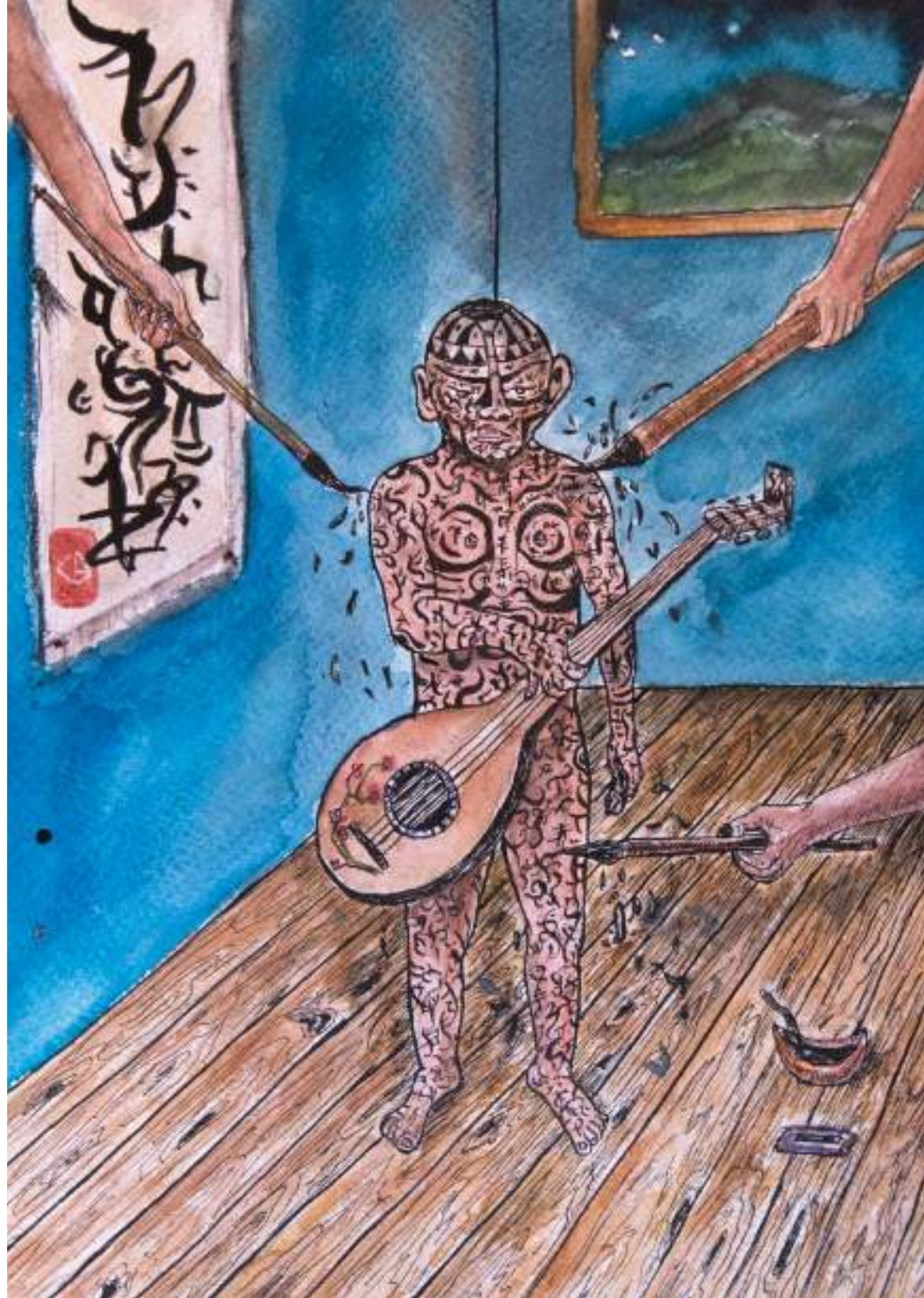
koopë tñijantu'uttë, jïts ja ta'ujk ttawin'uktë ja kyatsy, ja jyëxk, ja y'ataam, ja kyë' ja tyeky, jïts jajppäät tyekypatki'py tkijx'uktë tkijxjä'ätë tu'uk ja kunuu'kxypë ayuujk. Kuts y'apäätitë, jate'n ja teety tñimää'y ja *Hoichi*:

—Ïxäm koots, ku ëjts jïnet ntsoont, jajp mejts mtsïnatyä'äkt tËjkwïnpy jïts jajp m'awejxt. Mmato'opts jïnet ku jë jää'y kyajpxy jïts mwäätsowïyit, jïts ëy tii tyïmyjatunyïyï, ka' mejts x'atsoowïnpett jïts nayï ka' m'atë'ëtst. Jamyï m'ett, ka' mkäjpxt, ejxïm jeexyï ja'yï mmay mtäy. Pïnä mwïpejpe'kp uk myïkwïnanpy otii, myïk'atsujkpäkpts yïnet. Ka' tii xtsë'ëkit, nayï ka' jë putëjkin x'amïto'ot, ja' ku nipën jää'y kyamajatä'äkt jïts mputëkiyit. Pïnä ka'pxy xpatuny miti'ïxaa nnïkajpxpy, nËjknïpts wyïn'aty ja ayoo'n jïts ka' japom wixëjpk tii xkutsë'ëkit xkuma'aty.

Kuts ojts kyootsï, ojts ja teety mëet ja pyutëjkïpë tsoontë; jamts ja *Hoichi* tsyïnatyä'äky tËjkwënp. Kyontääjk ja *biwa* pu'uykijxy jïts tu'ukyï nyaypïktä'äkyïyï, yïkxon myayy tyäy, ka' mëjk xyejy ka' y'oji. Jeky jate'n ojts y'ity. Kunïmts ojts tmatëy ku jë jää'y wyä'ktä'äky jïts wyïnkëny. Ojts tjäwi ku ja jää'y ja tËjk'ääw twïnaxy, kemyjëtpy tyëki jïts tËjkwënp wyïnkëny, jam yyïkwïntanay'ëyï.

—ï*Hoichi*!... — y'ääwä'kx ja jää'y. Ojts ja wïnjoox jää'y xyejy'amëjki jïts tu'ukyï y'ity.

—ï*Hoichi*! — käjpxwïnpejt ja awä'an jää'y.

Ka' ja eëpë y'atsëy jïts y'uummy kakeey jë tsääj. Jïts ja käjpxpë änpëjpk jyaakwä'äny:

—iKa' y'atsëy!,... iNijuunïts jate'n kya'ati'itsy!...
iWa'n t'uk'ijxyïn mäa jïnet ja'!

Yïkmatoo' ku ja teky kyïjxwä'äky jïts pyety mäa ja tējkwēnp jïts jam twïntani ja *Hoichi*. Jeky nimää nitii kyayïkmatëy. Mïpejpkakp ja koopë tjäwi ja nye'kx, jïts yïkxon jyotputy. İxaats ja mëjk ana'mpë äaw myïkajpxyïyi tyätsk'aki'ijy.

—iİxääts ja biwa! iNimääts ja eëpë, ja tyätsk eĵts ja'yï n'ejxpatpy!... iTëe njää'kyuki jatijts ka' y'atsëy: ka' kyajpxy ja' ku ka' jë y'ääw tee; tyimy ja'yï İxaa majtsk ja tyätsk!... iNminëjkkxpts eĵts yä'ät tätsk mäa ja nwïntsën jïts t'ejxt ku ja y'ana'mïn tëe njapatuny!...

Win'etts ja *Hoichi* ojts ja nye'kx mëjk jyäjke'eky: yïk'amäĵtsmujk ja tyätsk jïts... iTsajïnim! ojts yyïkkatstsuky. Ka' y'ääwä'kx, myatoo' ku ja jää'y kyatswä'äky, ku yyë'ëyy tējka'ääjy, ku nyaxy kemyjëtpy, ku wyä'kpïtsëmnï, jïts... ku jate'nyï y'atïkëënyï. Yïkxon majtskween tyaxy jam kyupäĵkkijxy, mäa ja tyätsk tëe y'ity, jïts ojts tjäwi ku jo'kxïm xye'kxy, ja' ku niwïne'n kyaxäĵji'iky.

Jäĵtä'äkwännïp ku ja teety wyïnpeĵt. Jatyï jam ojts tnïnijkxy ja tējkwēnp jïts ojts wyä'k'eyï, ja' ku ja ke'xk nëĵ tjäwi yyïknojksji'ikyïyi, winets ojts tsyë'ëki jïts y'ääwä'kx. Ojts twïnkuno'oki ja ke'xk nëĵ jïts t'ejxpääĵt kutam ja ni'ijpy tëe jyuu'nnï, jïts nayïte'n t'ejxpääĵt ja *Hoichi*, jamnim tsyëëni eĵxïm jeexyï myayy tyäĵy, jate'n sää ja teety

kē'm tni'ana'ajm. Nayi pitsēpnim ja ni'ijpy jam mää ja tsaatsyi tmēet'aty.

—iAyoopē ayoopē *Hoichi!*- ääwä'kx ja teety-
;tii yä'ät jate'n, sää tēe mjaty?... ;Jatijts mtaxy?

Kuts ojts tmatēy ja myiku'uk ja y'ayuujk, win'etnimts ja koopē jotkujk nyajjāwiyi jits yyäxtēki, jits tni matyääjk sää jite'n ja'pē koots jyājt kyupajt.

—iAyoopē ayoopē *Hoichi!* ;Tum ējts jē npēky!
;Ējtstam jite'n njantsypēky'ajtpy sää tēe mjaty!...
;Pi ojtsts mejts tuki'iyi ja mne'kx yyikwin'uky
mēet ja kunuu'kxypē ayuujk, jītstam ja
mtätsk ojts yyikjää'tyikēy! Ja nputējkipē ējts
ojts ntani'ane'emy jits yē' ttunk'ätt, ējts yē'
jē npēky, ka' ojts n'ijxy sää jite'n ojts ttuny.
;Sää njaaktapyääjtint! Tyimy ja'yī yē mtsaatsyi
yyiktsēyit jits poyji'iky mtso'okt. ;Mējk majääw
miku'uk! Tēe ja jotmay y'atikēy. Nijuunī ja
oo'kpē mkanimeniyit mkanijä'ätiyit jatikoojk.

Ojts ja ēypē tsēyipē ja *Hoichi* yyiktsē'ēkyiyi,
jits ja tsaatsyi y'atuky jits myējpkiky jatikoojk.
Ja jyājtin kupajtin ojts yyikkäjpwxw'kxy
määjaty ja pujx käjp jam wīnkon, jits jate'n
yyik'ijxy'ājtni omääkamää. May'ampy ja
wīntsēntējk jy'ättē jam *Akamagasēki*, jits
tpatmatowtē ja wīnjoox jää'y ja y'ääw ja
y'ayuujk. Jits kajaa'ampy ja meeny ja jīnkäap
ja *Hoichi* yyikmē'ēy, jate'nts kumeeny jää'y
ojts wyīnpejtni... jits jaayip ku jate'n ojts jyaty
kyupety, yyikxēmēenyi "*Hoichi tätsktuk*".

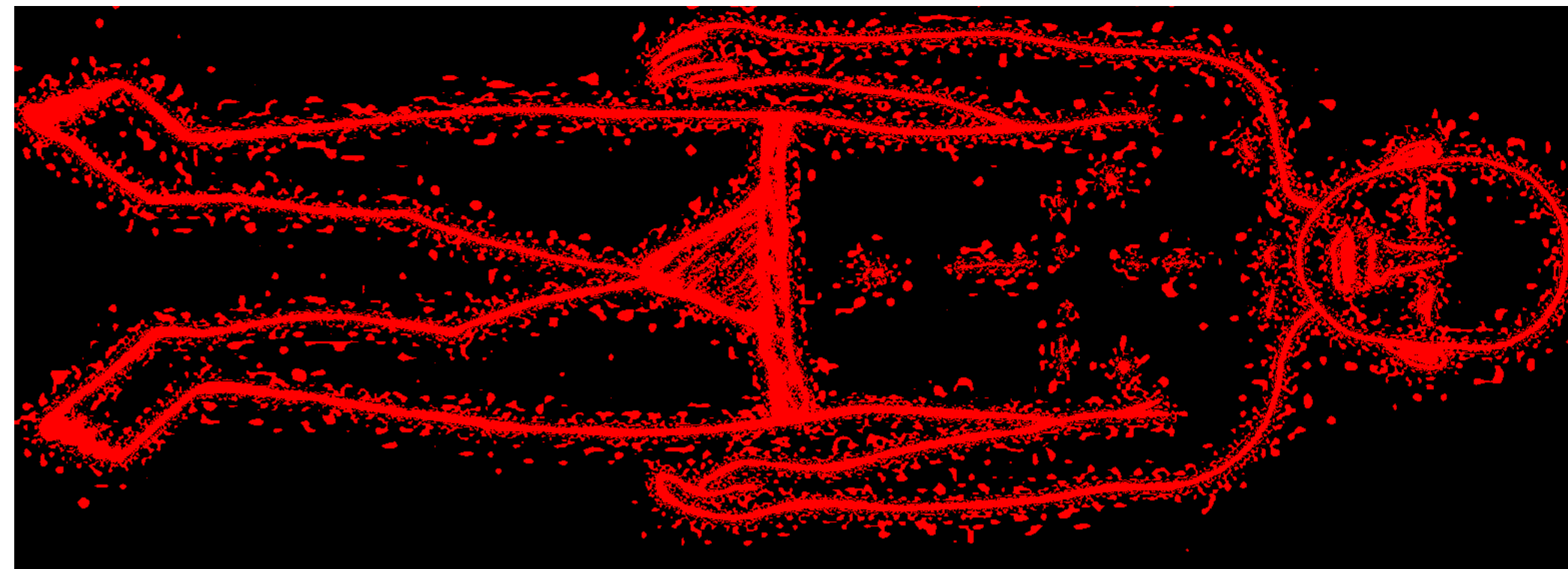

¡PUTĒKĪ YĒ HOICHI!

¿Sutsoo'ampy mejts yĕ Hoichi
jeexyĭ x'uknikupĕky?

¡KixjĀ' nye'kxkijxy ja
kunuu'kxpĕ ayuujk jĭts ka' ja
tseptunpĕ sĀĀ tyunĭyĭt!

HOICHI EL DESOREJADO

Ja Manuel López Rocha ja tyajää'y miti' xyëëw
Phonos 12/16.1 tää yyiktajä'äy nëky tyajëtpy,
jits kupäjkp ja Juan Pablo del Peral ja jyä'äy
miti' xyëëw Alegrea Sans.

